

# Dichteres Inez Meter: een leven in verwondering

Janet Hoogendoorn

*In één plaats geboren worden  
en daar blijven  
tot oud wordens toe  
is reizen in de tijd  
in verwondering*

## **Grootouders en ouders**

De grootouders van Inez Meter kwamen uit Harlingen (Friesland) en hadden daar een bakkerij. Wegens ziekte moest de zaak worden verkocht. In Gouda was een viswinkel te koop, zo bleek uit een advertentie. De familie Meter had hierin interesse en kwam zo in Gouda terecht. Inez' grootmoeder, die geen bakkerij meer wilde runnen, nam dan ook de viswinkel over. Dat was slechts voor korte tijd, haar enthousiasme verminderde snel, want 'vis ruik je altijd'. Zij is toen een kruidenierszaak begonnen, die later door haar zoon, Inez' vader, is overgenomen.



Foto: auteur.

## **Jeugdhervindingen**

Inez is geboren in oktober 1925 in het huis op de Hoge Gouwe 47 nabij de Gouwewerk, de voormalige rooms-katholieke Sint-Jozefkerk. In dit huis werd eerder, op 20 juli 1756, Jan Bleuland geboren, die later beroemd werd als dokter en hoogleraar. De in het huis geplaatste gevelsteen 'de Windhondt', is rond 1948 gemaakt door Inez' echtgenoot, Witte van Leeuwen, ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijk van haar ouders. Als Inez over haar jeugd vertelt, komt het verleden weer geheel tot leven. Wanneer ze als kind in de zandbak speelde en omhoog keek naar de toren en de wolken, dan leek het alsof de toren bewoog. Ze kon zelfs de klokken zien bewegen en dat maakte een enorme indruk op haar.

In die tijd lagen er schepen in de Gouwe voor de zaak, die goederen kwamen afleveren. Soms mocht ze meevaren tot aan het sluisje bij bakkerij van Aalst. Ze herinnert zich ook nog groenteman Kraan met zijn paard en wagen en in de Keizerstraat groenteman Kuijk. Aan de overkant van de Gouwe waren de kaaspakhuizen van Hullenaar en Moons. Het was een fantastisch gezicht te zien hoe de kazen van de kar werden overgegooid in het pakhuis en hoe vaardig die mannen daarin waren. Op de hoek was de kaaswinkel van Teekens, waar uit een grote ton boter voor de klanten werd gehaald en in papier gewikkeld. De gaarkeuken van Henriëtte Hoffman was vlakbij in de Keizerstraat en als Inez' moeder onverwachts gasten kreeg werden daar complete maaltijden gehaald: vlees, aardappels, groente en een toetje. De afhaler moest wel zelf altijd een pan of schaal meenemen. Ook was er de slagerij van buurman De Jong, waar behalve vlees ook grote ijs-

blokken naar binnen werden gebracht. Ernaast was het sigarenwinkeltje van Faaij en iets verderop de winkel van bakker Smit. De winkelknecht van de familie Meter was Cor Hortensius, die met de fiets boodschappen bij de klanten aan huis bezorgde. Als het regende mocht Inez voorop in de grote mand zitten en werd ze zo naar school gebracht. Heerlijk vond ze dat. Regelmatig ook kwam de 'lorreman' door de straat, al roepend 'vodden en benen', evenals de schillenman, die groenteafval ophaalde. Vlakbij was de rooms-katholieke kerk met pastorie. De paters franciscanen - heel indrukwekkende mannen - liepen in lange bruine pijen en op sandalen. 's Zondags, als ze uit het raam keek tijdens het uitgaan van de kerk, zat er - heel griezelig - aan de waterkant, geleund tegen een boom, een bedelaar zonder benen, zijn krukken lagen naast hem.

Als Inez aan deze tijd terugdenkt, verwondert ze zich nog steeds over het levendige straatbeeld uit de jaren dertig en geniet ze van de prachtige herinneringen uit haar jeugd. Maar dit alles is verdwenen uit de stad die eens zo levendig was en nu saai is geworden.

### **Schoolperiode**

Na de lagere school bezocht Inez de ULO, maar ze leerde niet graag en spijbelde veel. Soms huurde ze een bootje om op de Reeuwijkse plassen te gaan varen en tijdens deze indrukwekkende tochtjes, zegt ze, is de basis gelegd voor haar schrijfsterschap. Ze drong er bij haar ouders op aan de school te mogen verlaten en uiteindelijk kreeg ze toestemming. Ze is daarna rechtstreeks naar de Beatrixkleuterschool aan de Krugeraan gegaan om praktijkervaring op te doen teneinde kleuterleidster te worden. In die tijd was hiervoor geen opleiding in Gouda. Ze kreeg echter les van meerdere onderwijzers en 's avonds studeerde ze zo voor kleuterleidster. Toen wilde ze wel leren, omdat ze zeer gemotiveerd was. In Rotterdam-Zuid - in Charlois - heeft ze les aan kleuters gegeven. De klassen, zelfs de acht kleuterklassen, waren erg groot met wel 48 kinderen; Inez kreeg de jongste kleuters onder haar hoede.

Omdat ze niet streng genoeg was, voelde ze zich daar niet echt op haar plaats en verliet ze uiteindelijk de school en ging naar Gouderak. Daar werd een protestants-christelijk kleuterschooltje opgericht waarover ze de leiding kon krijgen. Het schooltje werd gehuisvest in de consistorie van de hervormde kerk. Wegens gebrek aan kapstokken moesten de kinderen met regenachtig weer hun natte jassen in dit lokaaltje ophangen. In die tijd zijn er drie kinderen aan difterie overleden, wat haar erg heeft aangegrepen. Omdat er geen vaste predikant was en de pastorie dus onbewoond was, werd een tijd later de kleuterschool in de pastorie ondergebracht.

Het was een heerlijke periode maar toch wilde ze meer bereiken. Ze ging verder studeren aan de Vormschool in Utrecht, alwaar ze de hoofdakte-A behaald heeft; in Rotterdam behaalde ze vervolgens de hoofdakte-B.

### **Huwelijk**

Inez leerde vlak na de oorlog, in de roes van de bevrijdingsfeesten, haar man, Witte van Leeuwen, kennen. Het was een periode van grote armoede. Zij waren zes jaar verloofd voor zij in 1952 trouwden. Ze gingen inwonen bij mevrouw Van Elk aan de Oosthaven nummer 70. In 1962 verhuisden ze naar het pand aan de Oosthaven nummer 69.

Na haar huwelijk kwam er ook een einde aan het lesgeven. De band met 'de kinderen van toen' is nog lang gebleven en soms komt ze er nog enkelen tegen, die nu ook al oma en opa zijn. Inez en Witte kregen vier kinderen.

Toen haar vader ziek werd kon hij de Grossierderij firma Weduwe J.A.Meter - sinds 1913 zo genoemd - niet meer volledig runnen. Hij trok er nog wel op de fiets met levensmiddelen op uit, maar ook dat werd hem spoedig te veel. Inez' man raadde haar

sterk aan naar de zaak van haar vader om te zien. Ze vond zelf dat ze geen zakenvrouw was maar uiteindelijk heeft ze zeven jaar lang het bedrijf beheerd en geleid. Inez huurde een Solex en na verloop van een jaar kocht haar vader een autootje voor haar, om de zaken te behartigen. In 1966 werd de Grossierderij verkocht, in 1982 overleed haar vader.

In Gouda waren vele aardewerkfabrieken gevestigd: Regina, Goedewaagen (thans gevestigd in Nieuw-Buinen), de Zenith, Plateel Zuid-Holland en nog vele andere. Inez herinnert zich dat er zelfs na de oorlog nog een turfschip in de Haven aanmeerde; met de handkar werd de turf naar binnengebracht in de fabrieksloodsen aan de Lange Noodgodsstraat. De concurrentie was moordend en de een na de andere aardewerkfabriek werd opgeheven en verdween. Witte van Leeuwen, haar echtgenoot, kwam in 1947 als keramist en bedrijfsleider in dienst bij Regina aan de Oosthaven 37, waar gebruiks-aardewerk werd gemaakt. Hij was daarnaast kunstenaar en vervulde bestuursfuncties bij Goudse scholen, onder meer bij de Technische School aan de Graaf Florisweg, in het bijzonder voor de richting Plateel en Keramiek. Hij was één van de eersten die zich aansloot bij Kunstcentrum Burgvliet, waar hij ook bestuursfuncties vervulde. Dat is nu - in 2005 - alweer 50 jaar geleden. De laatste jaren van zijn leven was hij ziek, maar desondanks heeft hij nog vele activiteiten kunnen ontplooiën. In 1997 is hij overleden.

### **Activiteiten**

Inez heeft acht jaar zitting gehad in de Culturele Raad voor de sectie Letteren. Destijds is ook het Literair Café opgericht. De schrijver, dichter, tekenaar, schilder en biochemicus Leo Vroman, geboren op 10 april 1915 in de Krugerlaan 87 te Gouda en sinds 1947 wonende in de Verenigde Staten, is op invitatie van de Culturele Raad in 1988 naar Gouda gekomen. In 1990 - hij was toen 75 jaar - is hij hier een week te gast geweest. In de aula van het Bleuland Ziekenhuis zijn toen twee symposia gehouden; één was er gewijd aan zijn literaire vrienden in Nederland, onder anderen Rutger Kopland en Rob Schouten én een medisch symposium met zijn collega's uit de Verenigde Staten, die daarvoor waren overgekomen.



*Inez Meter ontmoet Leo Vroman. Foto: Martin Droog.*

Inez is ook actief geweest in het bestuur van de Christelijke Nationale Scholen (CNS). Dit waren scholen voor alle protestantse geloofsgezindten: gereformeerd, hervormd, luthers, remonstrants, enz. Hiertoe behoorden de Julianaschool, de Livingstoneschool, de Johannes Calvijnsschool en de Groen van Prinsterersschool. Jarenlang was ze ook betrokken bij de familieraad van het Verpleeghuis Bloemendaal.

### ***De oude begraafplaats***

Inez' grootouders zijn op de oude begraafplaats aan de Prins Hendrikstraat begraven. Lange tijd was er de dreiging dat in 2002 de oude begraafplaats geruimd zou gaan worden. Inez heeft deze zaak bij de Culturele Raad aangekaart. 'Denk er over na', waar schuwde ze van tevoren, 'want 2002 is in zicht. De Begraafplaats mag niet weg, dat is zo'n bijzonder stukje Gouda, dat móet blijven'. Door toedoen van staatssecretaris Aad Nuis is de begraafplaats gered. Ze wist dat Ed van Rossum zich heel sterk had ingezet voor de oude begraafplaats en in gesprek met hem is toen besloten de Stichting Oude Begraafplaats op te richten. Bewogen zegt ze: 'We hebben een stoeltje meegenomen en zijn voor de stenen gaan zitten en maar schrijven: wat staat er op de stenen en wie waren zij, wier namen op de stenen stonden: rijken en armen, bijna allen Gouwenaars. Als er dan in de landelijke pers wordt gerapporteerd over ravage die is aangericht door jonge mensen in Gouda, krijgen we uit het gehele land telefoontjes met de vraag of de steen van hun vader, moeder, grootouders of kind, daarbij beschadigd is. De oude Begraafplaats leeft heel sterk in Gouda en dat moet zo blijven'.

### ***Dichteres***

Al heel jong had Inez de wens om schrijfster of dichteres te worden. Om te leren schrijven schreef ze de feuilletons uit het kinderkrantje *Vrij en Blij* over. Haar eerste gedichten waren rijmgedichtjes. Nu zijn de gedichten vrijer geworden. Inez: 'Als men teveel op de vorm let, kan men niet weergeven wat er in je hart leeft. Een gedicht wordt geboren, niet gemaakt'.

Dichtbundels zijn er niet van Inez verschenen, alleen bibliofiel. Dit zijn bijzondere uitgaven, kunstzinnige boekjes met woord en beeld, in een kleine oplage. De naam 'In de Kolofon' heeft ze samen met Peter Hendriks bedacht, omdat ze liefhebbers zijn van heel speciale boekwerkjes. Tweemaal per jaar is er een kleine happening bij Boekhandel Verkaaik in de bibliofiele hoek, dan komt een dichter iets vertellen over zijn werk. De gelden, die daaruit voortvloeien, gaan rechtstreeks naar de kunstenaars.

Bijzonder was de totstandkoming van het fotoboek 'Levend Monument', dat gaat over de oude begraafplaats. Inez: 'Op een dag kwam fotografe Anke Ligteringen naar mij toe en vroeg mij bij haar foto's gedichten te schrijven. Nee, zei ik, dat kan ik niet, ik ga daar niet op de begraafplaats gedichten schrijven. Hier heb je al mijn werk en kijk maar welke gedichten bij de foto's passen. En zo is het boek ontstaan'. Het is een schitterend boekwerk geworden en - in samenwerking met de Stichting Oude Begraafplaats, de Historische Vereniging 'die Goude' en de gemeente Gouda - is er in april 2005 een herziene druk uitgegeven.

In 2003 is Inez uitgeroepen tot stadsdichteres van Gouda. Ze heeft dat als een hele eer ervaren, ook in verwondering. Ze zegt van zichzelf: 'Je kunt mij karakteriseren als een mens die zich verwondert, de dingen zijn immers niet gewoon, dingen zijn bijzonder, mensen zijn bijzonder, de stad is bijzonder. Die verwondering betekent ook dat je iets wilt leren kennen, een bepaalde nieuwsgierigheid hebt, stilstaat bij de dingen en je erover verwondert. Alles om je heen heeft een functie en is belangrijk'. Toen Inez tot Stadsdichteres 2003 werd uitgeroepen, zijn er in dat jaar de volgende gedichten verschenen:

- Zonder titel (januari 2003)

- Bescherming (de Internationale Vrouwendag op 8 maart)
- Uiteéngevallen (het Kunstmoment op 12 en 13 april)
- Op het Getijmolenerf is een vrouw vermoord (de moord op Anissa ben Amar op 30 april)
- Zonnige zomer (een gedachte als vrolijke afsluiting van een uitermate zonnige zomer)

## Ode

Achter de vensters van haar markante oude huis aan de Oosthaven hangt het gedicht 'Een ode aan Gouda', een gedicht, dat speciaal geschreven is voor alle inwoners van Gouda:

*Gouda, een ode  
In één plaats geboren worden  
en daar blijven  
tot oud wordens toe  
is reizen in de tijd  
in verwondering*

*onder wolken  
langs de rivier  
ligt mijn geboortestad  
mijn levensgenoten  
de huizen aan de gracht  
zien me met een schuin oog aan  
zij houden elkaar vast  
scheef en voorovergebogen  
leunt de één op de ander  
al eeuwenlang  
delen zij lief en leed*

*Het oude centrum  
knipoogt als het donkert  
een langgerekte Jan  
poogt zich te verstoppen  
losliggende stenen  
in de steegjes  
fluisteren  
vroeger is niet dood*

*vroeger kan lang geleden zijn  
vroeger kan nostalgie worden  
vroeger... kan een ontdekkingsreis zijn*

*Zij  
met wie ik groot geworden ben  
en zij  
die mij groot gemaakt hebben  
zijn er niet meer  
brokjes liefde  
stukjes genegenheid  
zijn sporen die blijven*

*Vroeger is niet dood  
nog zijn er stadgenoten  
van weleer  
ik ken hen van naam  
of van gezicht  
soms is er oogcontact  
een handgebaar  
woord van herkenning  
onze verliezen zijn bekend  
worden opgevuld met aandacht  
het verlorene aanvaard  
en  
er is leven*

*in één plaats geboren worden  
en daar blijven  
tot oud wordens toe  
is reizen in de tijd  
in verwondering*